

Ekspertarvamus Maruoru ja Veski looduskaitsealade kaitse-eeskirja eelnõudele.

Ekspertiisi Maruoru ja Veski looduskaitsealade kaitse-eeskirjadele tellis Keskkonnaameti Põlva-Valga- Võru regioon. Ekspertiisi koostas Keskkonnaameti Jõgeva- Tartu regiooni looduskaitse bioloog Jan Siimson.

Ekspertiisiks esitati Maruoru ja Veski looduskaitsealade kaitse-eeskirja eelnõud, eelnõude seletuskirjad ning MapInfo kaardikihid kaitsealade piiride ja vöönditega.

Vastavalt lähteülesandele antakse hinnang kaitse-eeskirjade eelnõude ja seletuskirjade vastavusele kehtivate õigusaktidega, kaitsekorra põhjendatusele (kaitsealuse territooriumi piiritlemisele, tsoneeringule ja vöönditega kavandavate piirangute kohta). Ekspertiisi tulemusena tehakse vajadusel põhjendatud ettepanekud kaitse-eeskirja eelnõu ja tsoneeringu muudatusteks.

Kuna aladel on erinev kaitse-eeskiri, siis käsitletakse alasid eraldi alampunktides.

1. Veski looduskaitseala kaitse-eeskiri

Kaitse-eeskirja ja seletuskirja vastavus kehtivale seadusandlusele.

Vastukäivusi seadusandlusele kontrolli käigus ei täheldatud.

Piiritlemine ja tsoneering.

Veski looduskaitseala on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 27. novembri 2001. a määrusega nr 367 "Veski looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Veski looduskaitseala kaitse-eeskiri".

Selles sätestatud kaitsekord ja majandustegevuse piirangud on seatud ühe sihtkaitsevööndina.

Ekspertiisiks esitatud eelnõus jagatakse aga ala Veski ja Kure sihtkaitsevööndisse, kus on erinev kaitsekord. See ei ole mõistlik, kuna ringikujuline sihtkaitsevöönd ei ole looduses selgelt tuvastatav ning selle piiri selgelt tähistamise korral on lihtne tuvastada I kaitsekategooria liigi pesapaik. Lisaks sellele on võimalus, et pesa hävib loodusjõudude tõttu, aga kurg rajab uue pesa sama elupaiga piires mujale. Sel juhul võib jääda liikumispiiranguga ala ebasobivasse kohta. Nii väikese pindalaga kaitseala puhul ei ole erineva kaitsekorraga vööndite eristamine põhjendatud.

Kaitseala kagunurga lähedal, ca 12 meetrit kaitseala piiridest väljaspool on EELIS-es märgitud II kategooria kaitsealuse liigi kanakulli (*Accipiter gentilis*) pesa. Samas kohas ulatub ka nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüp, vanad loodusmetsad (9010*)³ väljapoole kaitseala piire. Kuna EELIS-esse kantud kanakulli pesas jäi selle kande tegemise aluseks olnud vaatlusel pesitsemine tõestamata, leiti vaid pesa ja nähti selle läheduses vanalinde lendamas ning häälitsemas, siis oleks vaja pesa kindlasti inventeerida. Kui tõestatakse kanakulli jätkuv pesitsemine kaitseala naabruses, tuleks kaitseala laiendada nii, et kaasata sellesse ka vanad loodusmetsad ning kanakull.

Kaitse-eeskirja lisana esitatud kaardikihil on ka palju digimisvigu, kus vööndite piirid ja kaitseala välispiir ei ühti ja esineb teineteisega lõikuvaid kohti. Samuti ei järgi piir peamiselt ala põhja- ja

idaküljel üheselt mõistetavalt ei Pori jõge ega katastripiiri. Kaitseala põhjakülje soovitatakse piiritleda mööda Pori jõe lõunakallast, kui ei ole otseselt vajadust kaitsta ka jõge.

Ettepanekud kaitse-eeskirja ja tsoneeringu muudatusteks:

1. Kehtestada kogu kaitsealale Kure sihtkaitsevööndisse planeeritud kaitsekord.
2. Peale kanakulli pesitsuse ning vanade loodusmetsade elupaigatüübi vastavuse tuvastamist loodusdirektiivi vastavale määratlusele laiendada kaitseala lõunaküljest jätkuvalt mööda katastripiiri kuni Denksi taluni viiva teeni, sealt edasi põhja suunas mööda tee serva kuni Veerise katastriüksuse (Denksi talu) (35402:001:0510) piirini ja sealt Veerise katastriüksuse edelakülje mõttelise pikendusena kuni ristumiseni kaitseala piiriga.

Eelpool toodud ettepanekute rakendamisel tuleb kaitse-eeskirja § 1 lisada kaitse-eesmärgiks II kategooria kaitsealuse liigi kanakulli elupaik ning muuta vastavalt ka § 5 ja 6 sõnastust.

Juhin tähelepanu, et ekspertiisi teostamise ajal on vahetunud keskkonnaminister.

Veski looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu seletuskiri.

Seletuskiri on piisavalt detailne ja põhjalik ning käsitletud on kõiki vajalikke teemasid. Küll aga tekib vajadus muuta seletuskirja vastavaid punkte, kui rakenduvad eelpool tehtud ettepanekud ala laiendamiseks ja kaitsekorra ning tsoneeringu muutmiseks. Sest sel juhul jääb kaitsealale ka eramaa ja muutub ajalise liikumispiiranguga ala

2. Maruoru looduskaitseala kaitse-eeskiri

Maruoru looduskaitseala on kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 27. novembri 2001. a määrusega nr 366 "Maruoru looduskaitseala kaitse alla võtmine ja Maruoru looduskaitseala kaitse-eeskiri". Seega ei võeta määrusega kaitse alla uut ala, vaid kinnitatakse kaitse all olevale alale kehtiva seadusandluse kohane kaitsekord.

Kaitse-eeskirja ja seletuskirja vastavus kehtivale seadusandlusele.

Vastukäivusi seadusandlusele kontrolli käigus ei täheldatud

Piiritlemine ja tsoneering.

Kaitseala on piiritletud enamasti mööda kvartalite piire, kagunurgast on piiriks Kokle jõgi. Piirid on looduses tuvastatavad ja selged.

Ettepanekud kaitse-eeskirja ja tsoneeringu muutmiseks.

Kaitseala on senise kaitsekorra järgi täies ulatuses ajalise liikumispiiranguga. Kaitsealale on EELIS-es märgitud I kategooria kaitsealuse linnuliigi must-toonekure (*Ciconia nigra*) pesapaik. Kotkaklubi eksperdi Urmas Sellise suulistel andmetel ei ole aga kurg seal aastaid pesitsenud. Kuna aga ala on jätkuvalt väga sobilik must-toonekure pesapaigana, siis peaks seal igati vältima inimtegevuse intensiivsuse suurenemist. Ajalise liikumispiirangu seadmiseks ei ole alust, küll aga tuleks kaaluda § 4 Lubatud tegevus lõike 2 „Kaitsealal on lubatud sõidukitega ja maastikusõidukitega sõitmine

metsateedel” tühistamist ja seada see tegevuseks, mis tuleb kaitseala valitsejaga kooskõlastada, s.o. § 5 lg 2. Mootorsõidukite ja maastikusõidukitega liikumine alal suurendab kindlasti potentsiaalse pesitseja must-toonekure võimalikku häirimist ja ei ole seega ilma tungiva vajaduseta soovitatav. Samuti ei tule mootorsõidukitega liiklemine kasuks ala kaitse eesmärgiks seatud elupaigatüüpide looduslikule arengule.

Maruoru looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu seletuskiri.

Seletuskiri on piisavalt detailne ja põhjalik ning käsitletud on kõiki vajalikke teemasid. Juhul, kui otsustatakse vastavalt ettepanekule muuta § 4 lg 2 ja § 5 lg 2, siis tuleb muuta ka seletuskirja. Juhin tähelepanu, et ekspertiisi teostamise ajal on vahetunud keskkonnaminister.

Nii kaitse-eeskirjade eelnõudes kui ka seletuskirjades esineb kirjavigu. Kuna algtekst on Open Office formaadis, siis polnud võimalik neid jälitusmeetodit kasutades ka parandada. Vead tuleb enne eelnõude edasist menetlemist parandada.

04.04.2011

Jan Siimson
Looduskaitse bioloog
Keskkonnaamet Jõgeva-Tartu regioon
tel 7406819/ mob 53460774
jan.siimson@keskkonnaamet.ee